

Použití vzdušných výsadků v útočné operaci v počátečním období války

Podplukovník Jaroslav Krátký

V počátečním období války budou vzdušné výsadky, vzhledem ke své možnosti nenadále se objevit v týlu nepřítele, plnit řadu důležitých úkolů. Mohou úspěšně napomáhat tankovým svazkům v hlubokém pronikání do boků a týlu nepřátelských uskupení, zmocňovat se důležitých terénních čar pro rozvinutí vlastních vojsk a předcházet nepřítele v jejich obsazení, ovládnout a udržet předmostí na vodních tocích, horské přechody a jiné důležité prostory a umožnit vlastním pozemním jednotkám jejich překonání z chodu. Důležitým úkolem bude i rušit a zpomalovat přísun nepřátelských záloh.

Při prolamování obrany nepřítele v průběhu operace mohou taktické vzdušné výsadky obsazovat a udržet mezery v obraně nepřítele vzniklé vlastními atomovými údery a tak pomáhat tankovým jednotkám v prolomení obrany z chodu.

Při pronásledování nepřítele bude úkolem výsadku přehrazovat na výhodných čarách cesty odchodu nepřítele a rušit přísun jeho záloh.

Ve všech případech musí být vzdušný výsadek připraven ničit atomové zbraně, rakety a jiné prostředky hromadného ničení nepřítele, jakož i radiotechnické prostředky zjišťování cílů a navádění letectva.

Výhodné je kombinovat soustředěné použití vzdušného výsadku s činností menších jednotek na velkém prostoru s cílem rušit velení a práci týlu nepřítele.

Vzdušný výsadek může být v počátečním období války použit k plnění uvedených úkolů ihned se zahájením války vzápětí po prvním hromadném úderu, ještě před střetnutím hlavních sil válečných armád, v průběhu střetného sražení nebo až v průběhu pronásledování nepřítele a to i v případě, jestliže nás nepřítel předešel v zahájení útoku.

Jedním z předpokladů úspěšného použití vzdušných výsadků ihned se zahájením války je, aby výsadkové jednotky byly v neustálé bojové pohotovosti, na plných početních stavech osob, bojové i automobilní techniky.

Pro vzdušný výsadek je přímo životní otázkou správně zvolit dobu vysazení. Vždy je nutno použít výsadek s překvapením, v nejkritičtějších okamžiku boje pro nepřítele a na takovou vzdálenost od čela vlastních pozemních vojsk, aby byl vytvořen předpoklad úspěšného splnění úkolu vzdušného výsadku a cíle celé operace a aby nedošlo ke zničení výsadku před příchodem vlastních tankových jednotek při jeho neúměrně dlouho trvajícím samostatném boji v týlu nepřítele. Doba předpokládané samostatné bojové činnosti v týlu nepřítele spolu s charakterem bojového úkolu, charakterem terénu a možností dopravního výsadkového letectva ovlivní i sílu a složení vzdušného výsadku.

Úkoly taktických vzdušných výsadků budou ve většině plnit motostřelecké jednotky přepravované vrtulníky, nebo výsadkové motostřelecké prapory svazků.

Ve všech případech nutno při stanovení úkolu brát zřetel na to, že vzdušný výsadek bude mít nedostatek dělostřelectva, protitankových dělostřeleckých prostředků, přepravních prostředků, omezené množství střeliva a ostatního materiálu. Tyto nevýhody nutno vyrovnat překvapivým zasazením výsadku v týlu nepřítele, volbou správného způsobu použití v takovém terénu a za takové situace, která dává maximální předpoklad úspěšného splnění úkolu.

*

Jedním z hlavních předpokladů úspěšného splnění úkolů vzdušným výsadkem je reálné zplánování jeho použití a všestranné zabezpečení jeho přeletu, vysazení a bojové činnosti. O použití výsadkových motostřeleckých praporů svazků a vrtulníkového výsadku bude zpravidla rozhodovat velitel operačního svazku, o vrtulníkovém výsadku může v některých případech rozhodnout i velitel svazku. O použití výsadkové brigády rozhoduje velitel vyššího operačního svazu, nebude-li celá, nebo její část, již předem přidělena některému operačnímu svazu.

Použití vzdušného výsadku zplánuje štáb toho velitele, který o jeho použití rozhoduje. Plánování osobně řídí náčelník štábu. U štábu vyššího operačního svazu a u štábu operačního svazu se zpracovává plán použití vzdušného výsadku. Na plán pracuje plánovací skupina operačního oddělení, skupina leteckého svazu, štáb dělostřelectva, PVO a týlu. V některých případech se na zpracování podílí i velitel vzdušného výsadku se svým štábem.

Plán použití vzdušného výsadku popisuje náčelník štábu a funkcionář leteckého svazu odpovědný za zpracování

vání leteckého zabezpečení, schvaluje jej velitel vyššího operačního svazu (operačního svazu).

Plán obsahuje:

- situaci nepřítele,
- situaci vlastních jednotek v době plánování a předpokládanou v době vysazení,
- úkol a složení vzdušného výsadku,

— výchozí prostor pro vysazení (prostory rozmístění a vyčkávací prostory u odletových letišť vzdušného výsadku, odletová letiště),

— složení a sestavu dopravního výsadkového letectva, dobu pohotovosti na odletových letištích, osu a výšku přeletu a vysazení,

— prostor vysazení (doskokové a přistávací plochy),

— zámysl plnění bližšího, následujícího, popřípadě dalšího úkolu,

— letecké a dělostřelecké zabezpečení vzdušného výsadku a úkoly PVO ve výchozím prostoru, za přeletu, vysazení a při vedení bojové činnosti. Prostředky hromadného ničení použité ve prospěch vzdušného výsadku,

— materiální, technické a zdravotnické zabezpečení v době přípravy a v prostoru bojové činnosti,

— podřízenost vzdušného výsadku a způsob spojení s ním,

— doba pohotovosti vzdušného výsadku k plnění bojového úkolu.

Plán použití vzdušných výsadků se zpracovává graficky na mapě 1 : 200 000 s legendou, při velké vzdálenosti přeletu na mapě 1 : 500 000 a pouze prostor vysazení na mapě menšího měřítka. V plánu se rozpracují všechny předpokládané varianty použití vzdušného výsadku. Po schválení se tento plán stává základním dokumentem, podle kterého se vydává veliteli výsadku bojový úkol, je prová-

děna organizace součinnosti, řízena příprava i bojová činnost výsadku.

Plán musí být dokumentem živým a aby splnil svůj účel, nutno jej běžně upřesňovat a doplňovat jak podle vývoje situace bojujících jednotek, tak podle situace ve vlastním zázemí, provedených úderů zbraněmi hromadného ničení nepřítele zejména na prostory rozmístění vzdušného výsadku, jeho odletových letišť a podle situace dopravního výsadkového letectva.

V bojovém úkolu se veliteli vzdušného výsadku určuje:

- prostor vysazení a údaje o nepříteli i v jeho okolí,
- úkol vzdušného výsadku a způsob jeho plnění,
- způsob použití prostředků hromadného ničení ve prospěch vzdušného výsadku,
- způsob součinnosti s vojsky útočícími čelně a podřízenost po sloučení,
- složení dopravního výsadkového letectva,
- výchozí prostor pro vysazení, odletová letiště, doba a způsob soustředění vzdušného výsadku a dopravního výsadkového letectva,
- úkoly letectva, dělostřelectva a PVO k zabezpečení přeletu, vysazení a při podpoře bojové činnosti vzdušného výsadku,
- způsob spojení se vzdušným výsadkem,
- opatření pro materiální, technické a zdravotnické zabezpečení,
- doba pohotovosti k vysazení.

Předem připravené plány budou upřesněny podle konkrétní situace.

Důležitým úkolem štábu vyššího operačního svazu (operačního švazu) je organizace součinnosti mezi vzdušným výsadkem, pozemními jednotkami a letectvem. Řídí ji zpravidla náčelník

štábu. Organizace součinnosti se zúčastní velitel vzdušného výsadku se svým štábem, představitel letectva a velitel dopravní výsadkové skupiny. Ze štábu vyššího operačního svazu jsou zpravidla přítomni náčelník operačního oddělení, vedoucí funkcionáři štábu dělostřelectva, spojovacího vojska, zpravodajské správy a týlu. Stejní funkcionáři jsou přítomni ze štábu operačního svazu, nebo operačních svazů prvního sledu, je-li použito výsadkové brigády ve variantách plánováno ve prospěch obou operačních svazů.

Je výhodné, jestliže budou přítomni i velitelé těch svazků se svými štáby, které se podle plánu operace se vzdušným výsadkem sloučí.

Na organizaci součinnosti se zpravidla upřesní:

- objekty, na které budou použity atomové zbraně, doba a způsob jejich použití,
- objekty, které budou umlčovat a ničit rakety, dělostřelectvo a letectvo, před vysazením, během vysazení a v průběhu bojové činnosti,
- způsob zabezpečení před leteckým napadením,
- činnost vzdušného výsadku a jednotek útočících čelně při jejich přiblížení a do sloučení,
- způsob a hodnota podpory pozemního dělostřelectva jednotek útočících čelně po jejich přiblížení, způsob vyžádání a řízení paleb,
- součinnostní signály, způsoby spojení a vzájemné informace.

Důležité je upřesnit i otázky průzkumu. Jednak, které zprávy má vzdušný výsadek získávat pro potřebu jednotek útočících čelně a způsob předávání zpráv vzdušného výsadku o vzdálenějším nepříteli.

V počátečním období války, kdy je nutno předpokládat rychlou změnu situace, bude mnohdy třeba upřesňovat otázky součinnosti během celého období přípravy vzdušného výsadku a mnohdy i těsně před startem vzdušného výsadku. Vzniknou i takové situace, kdy útvar nebo svazek nevyjde na sloučení s výsadkem. V tomto případě bude nutno organizovat součinnost mezi velitelem vzdušného výsadku a velitelem svazku postupujícího do prostoru činnosti výsadku rádiem někdy až po vysazení, což bude povinností štábu operačního svazu, v jehož prospěch byl výsadek vysazen. Od štábu operačního svazu to vyžaduje dokonalou znalost situace jak jednotek útočících čelně, tak situace vzdušného výsadku a nepřitele.

Organizace zabezpečení vysazení a bojové činnosti vzdušného výsadku není věcí jednoduchou a vyžaduje plnou účast všech zainteresovaných příslušníků štábů. Je jasné, že v období plánování a vedení útočné operace budou štáby plně zatíženy řešením situací svých jednotek, zejména v počátečním období války. Nutno však odsoudit názory, že výsadeková brigáda a výsadekové prapory jsou ve srovnání se svazy a svazky, jimž štáby velí, tak nepatrnou částí, že nestojí za to se jimi příliš zabývat. Účelně, ve správnou dobu použitý a všestranně zabezpečený vzdušný výsadek může podstatně pomoci tankovým jednotkám v rychlém pronikání do hloubky sestavy nepřitele a tak úspěšně ovlivnit splnění cílů operace.

Zvlášť důležitým je důkladné provedení organizace součinnosti a nelze ji pouze formálně provést se směrovými nebo styčnými důstojníky operačních svazů, kteří pak předají štábu operačního svazu jen povšechné informace o vzdušném výsadku,

v průběhu organizace součinnosti však nemohou ovlivnit projednání jednotlivých otázek.

Zkušenosti z minulé světové války ukazují, že většina provedených výsadekových operací měla kořen neúspěchu právě v povrchní organizaci součinnosti s jednotkami útočícími čelně a v povrchně provedené součinnosti s letectvem.

Životně důležitou otázkou jsou pro vzdušný výsadek zprávy o nepříteli v prostoru vysazení a bezprostředním okolí. Úspěch výsadekové akce může být zmařen již při vysazení, bude-li toto provedeno do prostoru obsazeného nepřátelskými jednotkami, o nichž dříve nebyly zprávy. Musí být běžnou povinností průzkumných orgánů, zaměřit úsilí průzkumu na předpokládaný prostor vysazení ihned od okamžiku rozhodnutí velitele o použití vzdušného výsadku a nečekat, až je tento vyžaduje. Je nemyslitelné provádět vysazení bez konkrétní znalosti nepřitele, vlastně pouze podle terénu.

I když změny situace budou v počátečním období velmi časté a rychlé, nutno si uvědomit, že všestranná příprava použití vzdušného výsadku vyžaduje určitou dobu. Pro výsadekový prapor je potřeba nejméně jednoho dne, pro výsadekovou brigádu 1,5—2 dny po vydání bojového rozkazu nadřízeného velitele. Tuto dobu lze podstatně zkrátit včasným vydáním předběžných nařízení, na jejichž základě vzdušný výsadek zahájí plánování, přípravu osob a materiálů. V tomto případě se pak potřebná doba od vydání bojového rozkazu zkrátí u výsadekového praporu na 6—8 hodin a u brigády na 8—10 hodin.

I částečné, variantou nepředpokládané změny v úkolu, změna prostoru vysazení, i když úkol zůstává obdobný, změna doby vysazení musí být vy-

dány včas, pro prapor 3—4, pro brigádu 4—6 i více hodin předem, podle vzdálenosti vzdušného výsadku od odletových letišť a doby potřebné na přelet. V této době musí výsadek upřesnit úkoly jednotkám, upřesnit součinnost s letectvem a podle potřeby i s jednotkami útočícími čelně, provést strojení do padáků, přesunout se na odletová letiště, podvěsit bojovou techniku a materiál pod letadla a nasednout do letadel. Přitom pouze seřazení proudu letadel a přelet při

vzdálenosti 200 km zabere zhruba 1 hodinu.

Jestliže není předpoklad vzdušný výsadek všestranně zabezpečit, pak je účelnější od jeho použití upustit a zplánovat novou variantu použití. Padákové výsadky jsou příliš drahé jednotky (jde o lidi s dlouhodobým speciálním výcvikem), než aby byly použity k plnění takových úkolů, které je možno řešit prostředky jinými, nebo v dané situaci, která nedává předpoklad úspěšného splnění úkolu.